

1. WIELKIE ODKRYCIA GEOGRAFICZNE

1. Przyczyny odkryć

- a) Wzrósł popyt na towary luksusowe sprowadzane ze Wschodu, takie jak: korzenie (pieprz, imbir, cynamon, gałka muskatołowa), pachnidła (mirrę, aloes), balsam, kadzidła, owoce południowe, bawełnę czy jedwab.
- b) Poszukiwane towary sprowadzane ze Wschodu były bardzo drogie. Chciano ominąć pośredników i dotrzeć bezpośrednio do źródeł tych towarów – do Indii, Chin.
- c) Wzrosło zainteresowanie światem – ludzie byli ciekawi jak ten świat wygląda.
- d) W Europie zaczynało brakować srebra i złota, z którego bito pieniądze i którym płacono za poszukiwane towary wschodnie. Chciano zdobyć dostęp do terytoriów bogatych w te kruszce.
- e) Szlachta hiszpańska i portugalska szukała nowych sposobów wzbogacenia się.
- f) Chciano rozszerzyć domenę Kościoła katolickiego

2. Uwarunkowania odkryć.

- a) nastąpił postęp w dziedzinie żeglarstwa; nowy typ statku – **karawela** – umożliwiał zwiększenie szybkości, miał większe ładownie do przewożenia towarów, a wysokie burty powodowały, że statki te były dużo bezpieczniejsze. Karawele miały również nowy rodzaj ożaglowania – wprowadzono do użytku żagiel trójkątny (**fok**), który pozwalał płynąć pod wiatr.
- b) wykorzystano nowe przyrządy do pomiaru położenia statku: wprowadzono **astrolabium** (przy jego pomocy określano długość geograficzną), **kwadrant** (określano szerokość geograficzną) oraz **log** – przyrząd do pomiaru prędkości statków. Upowszechniono **busolę**, która pokazywała biegun magnetyczny.

3. Przebieg wypraw geograficznych – mapa

Wyprawy Portugalczyków	Wyprawy Hiszpanów i żeglarzy na usługach Królestwa Hiszpanii
Cel – dotarcie do Indii opływając Afrykę: ▪ Henryk Żeglarz (1394 – 1460) – rozpoczął wyprawy wzdłuż wybrzeża Afryki i zachęcał do nich innych. ▪ Bartolomeo Diaz w 1487 r. dotarł do Przylądka Dobrej Nadziei na pd. Afryki ▪ Vasco da Gama w 1498 r. dotarł do brzegów Indii do miejscowości Kalikat. Portugalczycy odkryli: W-y Kanaryjskie, Azory, W-y Zielonego Przylądka, poznali linię brzegową Afryki m.in. Zatokę Gwinejską. Na zachodzie odkryli dzisiejszą Brazylię.	Cel – dotarcie do Indii płynąc na zachód, wykorzystując teorię o kulistości Ziemi ▪ Krzysztof Kolumb – 1492 (Genuńczyk) dotarł do San Salwador, Haiti, Kuby i Jamajki, a w późniejszych wyprawach do Ameryki Południowej i Środkowej. W późniejszych latach dotarł do Antyli, Trynidadu, Gujany w Ameryce Południowej, Honduras w Ameryce Środkowej. ▪ Amerigo Vespucci 1499-1500 (Florentyńczyk) Odkrył ujście Amazonki i zbadał wybrzeże Brazylii. Stwierdził, że nowy ląd jest nowym kontynentem – stąd Ameryka ▪ Ferdynand Magellan postanowił opłynąć Ziemię. Jego wyprawa trwała od 1519 – 1522 r. (Sam Magellan zginął). Odkryto Cieśninę Magellana, W-y Mariańskie, Filipiny.

4. Skutki wypraw geograficznych

Polityczne	Gospodarcze	Spóeczno - kulturalne
▪ powstają nowe imperia kolonialne: Hiszpania i Portugalia ▪ wzrosło znaczenie Hiszpanii i Portugalii w Europie – stały się mocarstwami, ▪ świat został podzielony na dwie strefy wpływów: hiszpańską i portugalską: ➤ 1494 r. – układ w Tordesillas. Linia demarkacyjna biegła wzdłuż południka położonego 2053 km na zachód od Wysp Zielonego Przylądka. Tereny na wsch. od południka stanowiły portugalską linię wpływów, a na zach. hiszpańską. ➤ 1529 r. – traktat w Saragossie. Hiszpania zrezygnowała z terenów w Azji i Afryce, wydzielono strefy wpływów na Pacyfiku ▪ Anglia, Francja, Niderlandy przyłączyły się do wyścigu o kolonie.	▪ upadek dawnych potęg handlowych - miast włoskich ▪ zmalało znaczenie handlu hanzeatyckiego na Morzu Północnym i Bałtyckim, ▪ napływ złota do Europy spowodował jego nadwyżkę na rynku, skutkiem czego był spadek wartości złota i rewolucja cen, ▪ nastąpił rozwój gospodarki towarowo – pieniężnej w krajach biorących udział w wyprawach, ▪ rozwój portów morskich i handlu dalekomorskiego, ▪ do Europy przywieziono nowe rośliny: ziemniaki, kukurydzę, pomidory, kawę, herbatę, tytoń, kakao, ▪ Europa podzieliła się na dwie strefy gospodarcze – nastąpił dualizm w gospodarce europejskiej	▪ zniszczeniu uległa cywilizacja Indian amerykańskich : Azteków, Inków i Majów, ▪ Europejczycy migrowali do kolonii, ▪ nastąpiła chrystianizacja Ameryki Południowej i Środkowej, ▪ nastąpił rozwój kolonii i związany z tym rozwój niewolnictwa, ▪ Europejczycy stykali się z obcymi kulturami. Miało to wpływ na poszerzenie horyzontów myślowych i na rozwój kultury Odrodzenia, ▪ zmieniły się obyczaje: popularne stało się spożywanie kawy, herbaty, kakao, tytoniu, ziemniaków, kukurydzy